

ՕՐԱԳԻՐ

40 ՓՐՅ.

40 ՓՐՅ.

ՊԱՏԱԿԱՆ ԵՐԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՐ ԵՄԵԼՏՐԱԿԱՆ

Ե. ՏԱՐԻ 1290 ՇԱՊՈՆ 26

ՇԱՐԱԹ 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1873

Ե. Տ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 18 ԹԻԻ 1058

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՆԵՐԿԱՅ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Վարչական մարմնային մեջ անցնալ շարժումներ երևան ելած տաղանապիսի այս շարժում կատարեալ անստուգու թիւն մը յաջորդած է։ Գաղ. ժողովը, որոյ համար ոչ կայ կրնայ ըսուիլ և ոչ չը կայ, հրաժարման վիճակի մը ներքե գտնուելով, ասի ինքզինքը շատո՛նց անգործութեան դատապարտեց. ուստի առայժմ ասոր վրայ խօսիլն անգամ աւելորդ համարելով, անցնինք վարչութեան գործերու վիճակի մէջ համարուած մարմնոց։ Կրօնական ժողովը, իրաց ներկայ վիճակին դարման մը դրտնելու նպատակաւ մերթ Պատրիարքին և մերթ Ընդհ. ժողովոյ Դիւանին դիմելէն յետոյ, ասոնց երկուքէն ալ դուհացուցիչ պատասխան մը չը կարենալով ստանալ, Ընդհ. ժողովոյ որոշմանը սպասելու հարկ կեցած ըլլալը կը յայտնէ։ Խորիմեան սրբազանը, որն որ ինքզինքին համար եւս հրաժարող Ժեմ կ'ըսէ, ո'չ հրաժարեալ կրնայ ըսուիլ և ո'չ չը հրաժարեալ։ Վիճակ մը՝ զոր մենք չը կարենալ հասկնալնէս դատ, ինքն ալ անշուշտ չէ հասկցած, ասի ալ իրաց կացութեան լուծումն Ընդհ. ժողովէն սպասելով, կամ գոնէ մեզի այնպէս կարծեցնել տալով։ Վերջապէս ո'ր կողմ դառնանք, կը տեսնենք որ ներկայ կնճռոտ վիճակին վախճանը, հանգոյցին լուծումը, Ընդհ. ժողովէն կ'սպասուի, մինչդեռ սա՛մ մենք նաւելի անստուգութեան վիճակի մը մէջ կը գտնուի այսօր։

Դիւանին ատենապետներն հրաժարական տալով գլխատեալ վիճակի մը մէջ ձգած են զժողովը. երեսփոխանաց մեծամասնութիւնը գումարման և վիճաբանութեան ազատութեան համար ապահովութիւն կը պահանջէ, իսկ այդ կը զլացուի իրմէն, որով և սա՛ ալ գումարուելու և որոշում մ'ընելու անկարելիութեան մէջ կը գտնէ զինքը։ Արդ-

բաղ. ժողով իրապէս չը կայ, անուանաբար կ'ուզէ ըլլայ կ'ուզէ ո'չ, Խորիմեան եւս հրաժարող եմ կ'ըսէ, կրօնական ժողովը Ընդհ. ժողովոյ վրայ կը ձգէ գործը, Ընդհ. ժողովն ալ պէտք եղած ազատութեան ապահովութիւնը իրեն չը տրուելուն համար չը կրնար գումարուելուն վրայ կը պնդէ, ահա ազգային իշխանութիւնը այս վիճակին մէջ կը գտնուի այսօր, որոյ կատարեալ անըտուգութենէ զատ անկարելի է ուրիշ անուն մը տալ։ Այս անստուգութեան հարկաւ իւր վախճանը պիտի ունենայ, բայց ո'րքան ուշ հասնի այդ, այնքան դժուարին և աղետալի կ'ըլլայ դժուար հետեւանքը։

Ո'ր կողմ դառնանք, ըսինք, կը տեսնեմք որ արդի կացութեան լուծում մը Ընդհ. ժողովէն կ'սպասուի, որոյ գոյութիւնը չը կայ ու կայի հանելուկ մը դարձած է այսօր. եթէ չը կայ ըսուի՜ցրուեալ չէ. իսկ եթէ կայ՝ բայց չը կըրնար գումարուիլ։ Այսչափ անստուգութեան մէջ եթէ միայն ստոյգ բան մը կայ՝ այն ալ սա՛ է թէ, երեսփոխանաց մեծամասնութիւնը վիճաբանելու և որոշման ազատութեան ապահովութիւն կը պահանջէ Պատրիարքէն, զոր Պատրիարքն ալ կը զլանայ տալ. այս զլացում մը արդարացնելու համար ինչպէս կ'ուզէ՞ այնպէս թող փաստաբանէ կամ պատրուակէ նա, մեզի և ամենուն համար յայտնի ստուգութիւն մ'է թէ Խորիմեան սրբազան իրմէն, և միայն իրմէն պահանջել կարելի եղած Ազգային ժողովոյ անբռնաբարութեան և ազատութեան ապահովութիւնը կը դժկամակի կոր տողու։

Ուստի մէկդի թողովը բոլոր այդ անստուգութիւնները, յայտնի և ստոյգ եղած իրողութեանը վրայ խօսինք միայն, տեսնելու համար թէ ինչո՞ւ Խորիմեան սրբազան այդ պահանջուած ապահովութիւնը ալ և ալ պատճառաւոր չ'ուզեր տալ։

Խորիմեան սրբազան, որքան որ դէպ-

քերէն կրնայ մակաբերուիլ, այնպէս կ'երևի թէ իշխանափութեան հետ մուտ անձ մը չէ նա. վասն զի քանի անգամ որ խղճին վրայ ծանրութիւն մը զգայ՝ հրաժարելու կ'երևէ։ Խորիմեան չորս տարուան մէջ չորս անգամէն աւելի հրաժարական տալու ելած, այս վերջին տայիք հրաժարականը հաշուի մէջ չ'առնելով. մեր այսչափ Պատրիարքաց շարքին մէջ այսքան ստէպ հրաժարականի մասին ասոր նման առատածեռն Պատրիարք դրեթէ տեսնուած չէ, և կամ հաղիւ տեսնուած է։ Սակայն որքան դիւրութեամբ հրաժարելու՝ այնքան ալ տուած հրաժարականը դիւրութեամբ ետ առնելու մտնաւոր տրամադրութիւն մ'ունի սա։ Արդ հրաժարելու այս ատիճան յօժարակամ ու պատրաստ Պատրիարք մը զարմանալի չէ՞ միթէ որ Երեսփ. ժողովոյ պահանջած ապահովութիւնը տալու՝ անդիլի ծայր դժկամակութիւն ցոյց մը տայ, երբ սա իւր հրաժարման խնդրովն զբաղիլ կ'ուզէ։ — Ո՛չ երբէք, եթէ գիտնանք թէ, Խորիմեան սրբազան՝ եթէ ստոյգ ու ապահով ըլլայ թէ իւր հրաժարականը պարզապէս պիտի ընդունուի Ընդհ. ժողովէն՝ կուտայ՝ այդ ազատութեան ապահովութիւնը իրեն. բայց քանի որ առ այդ ապահով չ'ըլլալէն զատ, Ընդհ. հակառակն քաջ գիտէ թէ Երեսփ. ժողովոյ մեծամասնութեան ուղածը, ո'չ թէ իւր հրաժարականը, այլ իւր վարչական գործոց քննութիւնն է, երբ գիտէ թէ ասոնք իւր հրաժարելէն աւելի զինքը դատաստանի տակ ձգել կ'ուզեն, ահա ասո՛ր համար չը կրնար ներել և պահանջուած ապահովութիւնը տալ։ Ամերիկայի նախագահ մ'ըլլալու էր որ զինքը Երեսփ. կամ Երեսփոխանի ժողովոյն առաջը դատաստանի ենթարկեալ տեսնելէն յետոյ, միմիայն օրէնքը յարգած ըլլալու համար, այդ ժողովոյ ալ ազատօրէն գործելը երաշխաւորելու պարտաւորութիւնը անթերի կատարէր. սակայն ո'չ մեր վարչական կանոնադրութիւնը Ամերիկայի սահմանադրութիւնը

կրնայ լինել, և ո՛չ խորմեան՝ ճօհնսըն մը:

Երեսփ. ժողովը իւր գործերու ազատութեան ապահովութիւնը փոխանակ իւր Դիւանին հեղինակութեանը վերջնականութեամբ զայդ Պատրիարքէ՛ն միայն կ'սպասէ, միևնոյն պահուն երբ ինքն իւր Պատրիարքը դատելու կը պատրաստուի: Ասի պարզապէս կը նշանակէ ըսել ամբաստանեալ իշխանաւորի մը թէ, զիս ապահովէ՛ որ զքեզ դատեմ: Եւ ո՛վ է այն որ համարձակ գատաւանի ներկայանայ, երբ դատին ելիցը վրայ տարակուսելու հարկաւ պատճառ մը և իրաւունք ունի. և խորմեանին ալ Երեսփոխանական ժողովը դատաստանէն փախուստ տալու փորձերը ըստ բաւականին չե՛ն ապացուցաներ թէ նա հարկւր անգամ հրաժարական տալու կը յօժարի, բայց ինքզինքը մէկ անգամ իսկ գատաւանի ենթարկելոյ չ'ուզեր զիջանիլ: Եւ քանի որ այդ գատաւանական ժողովոյն ալ գործերը ազատութիւն մը ապահովելը Պատրիարքին ձեռքն է, ինչպէս ինքն ալ այնպէս կը խոստովանի, ընդհ. ժողովն ի՛նչ երաշխաւորութեամբ և ի՛նչ ազնւականութեամբ կ'ենէն Պատրիարքէն զինքը դատելու համար ապահովութիւն կը պահանջէ, և անել չըջանակի մը մէջ մտած՝ կը դառնայ ու ծայր մը գտնելու կ'աշխատի:

Երեսփ. ժողովը, քանի որ իւր վիճաբանելու ազատութեան և որոշման ապահովութիւնը և առ այդ հասնելու միջոցը ինք իր մէջ չ'ունի, իւր արդի գտնուած այս անստոյգ վիճակէն ելնելու համար, հարկ է որ զՊատրիարքը, քանի որ Պատրիարք է, դատելու դիտաւորութիւնն ու պատրաստութիւնն առ այժմ բոլորովին մէկտէր թողլով, խորմեանին անկեղծօրէն տալիք այս վերջին հրաժարականը՝ ինքն ալ պարզօրէն և առանց խնդրոյն խորը մտնելու՝ զայն ընդունելու հաստատ տրամադրութիւն մ'ունենալուն վրայ ապահովէ՛ զՊատրիարքը, որով միայն կարելի ըլլալ կ'երևի Երեսփ. ժողովոյ գումարումը, և զայդ գումարումն ալ ունկնդրաց ճշման ազդեցութիւնէն ազատ պահելու համար Պատրիարքէն պահանջուած ապահովութեան գործադրութիւնը:

Իսկ օրէնքն անթերի գործադրած ըլլալու համար կրնայ Երեսփ. ժողովը, իւր Պատրիարքին հրաժարականն ընդունելէն ու զայն ճանաչու գնելէն յետոյ նորա ալ գործերը քննութեան ենթարկելով, եթէ գովութեան արժանի գտնէ՝ չնորհալուութիւն, իսկ եթէ մեղադրանաց արժանի գտնէ՝ դատաւարութիւնը քուէարկել. վասն զի վարչութեան նախագահ մը գովելու կամ դատաւարութեան համար հարկ չէ որ առ իւր իշխանական դահուն վրայ գտնուի: Նորա բացակայութեան առանձն ալ կրնայ տեղի ունենալ այդ դատաստանը, քանի որ գործերը կը կենան, ինչպէս ըրաւ Նաբօլէոն Գ. ի ան-

կումէն յետոյ Գաղղիոյ Ազգային ժողովը, և նորա ազդատոհմը իսպառ Գաղղիոյ դահէն անկեալ հրաժարակեց:

Ուստի Ազգ. ժողովոյ մեծամասնութիւնն ալ փոխանակ զՊատրիարքը դատել ուզելով զժողովն անստոյգ կացութեան մը մէջ պահելու, պէտք է որ Պատրիարքին տուած անկեղծ հրաժարականը ինքն ալ պարզապէս ընդունելու հաստատ դիտաւորութիւն մ'ունենցած ըլլալը անկեղծօրէն յայտնելով կարող ըլլայ իւր գործերու ազատութեան մասին Պատրիարքէն պահանջած ապահովութիւնն ստանալ, և իւր գումարումը կարելի ընել, ուրկէ միայն կախումն ունի ազգային ներկայ իրաց անստոյգ և անորոշ կացութեան վախճանն ու լուծումը, ապագային մէջ անկախօրէն և ազատ գործելու ապահովութիւնն ինք իր մէջէն և իրմով միայն երաշխաւորելուն մէկ ճարը խորհելով: Ն.

Եէնի-Գաբուի Թաղ. խորհրդոյ նկատմամբ հրատարակած մէկ նամակնուս դէմ, յիշեալ խորհուրդը մեզ նամակ մը ուղղած էր հրատարակելու, մենք ալ խոստացած էինք հրատարակել եթէ քիչ կամ շատ ծախքը վճարէին: Յիշեալ խորհուրդը ուզեց որ յիշ հրատարակենք, ուստի սպասեցինք ծախքը զրկելուն և նամակին ցարդ չէ հրատարակեցինք:

Այս անգամ կը լսեմք թէ՛ մեզ յիշ նամակ հրատարակել տալ ուղղով Թաղ. խորհրդոյն Ատենապետը Ժախքէն ընելով և փոխանորդ ալ վարչ. լի մեզ դէմ դատ է բացեր:

Շատ աղէկ, մեզնէ զլացած փոքրիկ Ժախքէն տեղ, Բ. Դրան և Ավօքաթի վճարելիք Ժախքէն իր քսակէն պիտի հանէ յիշեալ Ատենապետը, թէ ազգին առ իւր եկեղեցւոյն գանձանակը նորիւ լումայէն:

Ահա Թաղ. խորհուրդը մը՝ որ ժամանակաւ ճիշդ կրճիկեանին ըրածին կը հեռեի, եկեղեցւոյն ստակը իր կըրից համար Բ. Դրան և Ավօքաթի ծոցը պարպելով:

Միևնոյն մեծութեամբ 50 փարայ ծախուած թերթերուն դէմ 10 փարայ Օրագիր ծախուելու է և Եէնի-Գաբուի Թաղ. խորհրդոյն նամակը յիշ տպելու է եղեր: Ալ ասանկ ընթերցասէր Թաղ. խորհուրդը մը ունեցող Թաղ մը որչափ երջանիկ համարելու է զինքը:

ՔԱՂՈՒԱԾՔ

ՏՅՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԱՅ

Խորմեան Պատրիարքը, Ազգային ժողովոյ նախագահներուն իրենց հրաժարագրոյն ի պատասխանի զրկած նամակին մէջ, կը յայտնէ թէ ինքն ալ հրաժարող ըլլալով իրենց հրաժարականն ընդունելու վիճակին մէջ չը գտնուիր, և թէ վերջնապէս որոշեր է այս

անգամ քիչ օրէն իր հրաժարականն ալ Ազգային ժողովոյն մատուցանելու, Լեանթ Թայմզ

Արդէն ծանուցինք թէ Հայոց Ընդհանուր ժողովը ուրբաթ օր Ղալաթիոյ եկեղեցին դռնփակ նիստ կազմելու միջոցին, բաղմամբիւ ամբոխ մը եկեղեցին մտնելով կը պահանջեն որ նիստը հրապարակային ըլլայ, առ որ ժողովոյ Դիւանը չը կրնար հաւանութիւն տալ: Այս դէպքէն ետքը ժողովոյ նախագահ Արթին Էֆէնտի նամակաւ մը իւր հրաժարագիրը Պատրիարքին կը զրկէ: Խորմեան Սրբազան ալ առ այս պատասխաներ է թէ ինքն ալ վերստին հրաժարած ըլլալուն, չէր կրնար Արթին Էֆէնտիին հրաժարականն ընդունիլ: Պատրիարքը յոյս կը յայտնէ թէ իւր յաջորդին ընտրութիւնը հասարակութեան մէջ նորանոր վրդովումներու ու գժտութեանց տեղի չը պիտի տայ: Կըսուի թէ Հայ հասարակութեան մեծ մասը կ'ուզէ որ իզմիտի առաջնորդ Գեր. Ներսէս սրբազանն ընտրուի առ ժամանակայ կերպիւ Պատրիարքական պաշտօնը վարելու Տեղապահութեան անուամբ:

Լեանթ-Հերալտ

Հայոց Խորմեան Պատրիարքը հինգշաբթի օր Բ. Դռուը երթալով Արապքին գործոց պաշտօնեայ Բաշիտ բաշայի հետ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ:

Լա Թիւրքի

Հետեւեալ նամակը Խորմեան վարդապետ գրած է վարչութեան 1865 սեպտեմբեր 1ին, ներկայ պարագայից մէջ իբրեւ նշանակութեան արժանի անցեալ փորձ մը ընթերցողաց կը ներկայացնենք:

Ամեն. Ս. Հայր և վարչական Ազգ. կառավարութեան Մեծ. Անդամք Բարեբար Տեառք,

Մշտ. կնճառից խնդիրը, զոր հաջիւ լուծեց նախկին վարչութիւնն, ահա կրկին սկսաւ, նոյն խնդիրն ևս աւելի հանգուցնելով Կապուիլ այն ստահակ միաբանից ձեռօք, որք իսկզբանէ անտի սովորած են զԱզգ. և զՎարչութիւն տաղտկացուցանել միշտ:

Այն ինչ կ. Պօլսէն աճապարանօք միտ դրի Տարնօնոյ վանքը դառնալ, ապահով լինելով թէ նոյն առաջին խոչընդոտ արգելքներու ալ ևս չպիտի պատահի, այլ աւաղ իմ և Տարնօնոյ բաղդին, վասն զի պատահեցայ առաւել քան զոր կարծէի:

Նախկին գրութեամբս արդէն ծանուցերեմ այն քանի վարդապետաց համար թէ ինչպէս Ազգ. վարչութեան որոշման դէմ մեղանշելով կարինէն և ֆիդէն ի վանք դարձան գաղտնի զօրութեամբ մը, և իսկոյն ամբողջ միաբանութիւնը վրդովեցին ահագին բանակ մը կազ-

մեղով մեր պաշտօնին դէմ : Մինչդեռ մեք քանի մը բարեկարգութեանց ձեռնարկելով ուղեցինք յառաջ տանել , և միանգամայն նոր խմբագրութեան անդրութիւնը նոցա դիտողութեան ալ յանձնել : Նոքա գաղտնի խորամանկութեամբ թեմական ժողովրդոց մէջէն քանի մի իրենց համամիտ և կաշառակուր ըէյիսներէն իրենց կողմը գրաւելով , յանկարծ վրանիս բռնացան վանքին մէջը , և ստիպեցին դուրս ելնել մեր ամեն պարագաներով : Եթէ և այս սակաւթիւ բռնաւոր խումբին դէմը կարող էր խորմեան տառնապատիկ առաւելութեամբ զօրաւոր խումբ մի հանել Տարօնոյ ընդհանուր ժողովրդոց մէջէն , սակայն մեծ խոհականութիւն համարեցի այսպիսի վերահաս չարեաց հակառակ չլինալ , մանաւանդ երբ նկատեցի որ վանական միաբանք . . .

Մյայ կառավարութիւնը ձեռք առած են , և միանգամայն վանուց մեր ձախայ Բիւրտերն ևս կաշառելով օգնական կանչել են իրենց , կարծելով թէ խորմեան զինու զօրութեամբ վերադառնալով պիտի վերստին գրաւէ վանքին անառիկ բերդը , որոյ մէջ իրենք որջացած գիտես թէ Սեւսթաբօլ մի կը պաշտպանեն :

Այս անակնունկի չարեաց երեսէն խոյս տուի . ելի Տարօնէն և ահաւանիկ հասեալ կամ 'ի կարին , ուստի համառօտ գրութիւնս արձակելով առ Ազգ. վարչութիւնդ : առ այժմ սա միայն կը խնդրեմ որ եթէ մեր հակառակորդաց գիրեր կանխել են այդր , փոքր ինչ համբերեցէք մինչև այս անցքերուն իրապտում և ստոյգ տեղեկագիր ու թեմականաց հանրագիրներն տեղդ հասնին , զորս քննելով և բազդատելով կարող էք դիւրութեամբ ճշմարտութեան վերահասու լինել և ըստ այնմ անօրինել ինչ որ արժանէ :

Բայց առանց վայրկեան մի յապաղելոյ կաղաչեմ շնորհ ըրէք այս կարեւոր անօրէնութիւնն շուտափոյթ կատարել , այսինքն Պօլիսէն օրերս վերադարձած Արթ. Մխիթար վարդապետ պաշտօնական գրով փոխանորդ մեզ 'ի Ս. Կարապետի վանք . մինչև հիմա կան անօրէնութիւն մի ստանալով մեք տեղէս 'ի վանք վերադառնամք յաջողութեամբ Տեառն :

Եթէ այս առաջարկածս անօրէնութիւն ժամ մի յապաղի , դիտեցէք ստուգիւ որ վանուց տաճարին և տընտեսական ու երկրագործական հարբստութիւններն ու պէտքերն յաւար և յաշտակութիւն պիտի լինին անհաւատարիմ միաբանից ձեռք , որք օրհասականի պէս խիստ յուսահատ կատաղութեամբ սկսան այս վերջին կռիւը , ստոյգ հեռատեսելով որ զիրենք իրեն օտարախորթ զաւակ պիտի մերժէ Ազգն վանուց ժառանգութենէն , որք յայտնապէս զինեցան Ազգային Սահմանադրական վարչութեան իշխանութեան դէմ : Եթէ ևս զաւազեմ Ս. Հայր և Պատուական

Տեառք , չտարակուսիք բնաւ թէ ինչպէս յանդգնեցան այս միաբանից դասը դէմ կենալ և մերժել վարչութեան տնօրէնութիւնը , ստոյգ է այն Ս. Կարապետի միաբանից դասը չղիկանէ աւելի անգոր է , բայց կարնոյ մէջ հաստատուած այն հզօր մեքենային ուժը այս բաներն գործել տուաւ սուտ երիցու մը ձեռք , այն է Կարնոյ եկեղեցւոյն Տ. Յակոբ նախկին Աւագ քահանայն , որ գաղտնի չարութեամբ տեղւոյս կուսակալ իսմայիլ փաշային խօսիտայ մը հիւտայ , և յիշեալ կուսակալն ևս նոյն խօսիտայի իմաստին համեմատ Մշոյ կառավարչի տեղակալին հրամանագիր մի կը զրկէ , որոց երկուքի ճիշդ օրինակները կը խրկեմք վարչութեանդ , կարգացէք և զարմայէք այս սուտ երիցու անխիղճ դաւաճանութեան վրայ :

Իսկ խորմեան սոյն արկածներէն բնաւ չի յուսահատիր , այս ևս հինգերորդ մատնութիւնն է . յԱստուած յուսալով սիրով կը կրեմ այս խաչը , դիտելով և հաւատալով թէ շնորհիւ արդարասէր վարչութեանդ կանուխ պիտի յառնեմ այն գերեզմանէն զոր կործամիտ թշնամիք փորձեցին և կարծեցին թէ խորմեան մեռաւ ննջեաց և դնաց , այլ ոչ ևս յառնէ : Այս այս է այն միաբանից դասու ջանք և նպատակն , միշտ այսպէս կռիւներ ու անկարգութիւններ յարուցանել մինչև ձանձրանայ խոյս տայ խորմեան , մինչև տաղտկանայ թոյլ տայ վարչութիւն : Այլ այս յոյս նոցա 'ի դերեւ է և կարծիք 'ի զուր , քանզի ոչ խորմեան երեք պիտի ձանձրանայ և ոչ վարչութիւնն տաղտկանայ , այլ ընդհակառակն այսպիսեօք առաւել ևս կը զօրանամք , խորտակել բառնալ այն Տարօնոյ լեռան վրայ բարձրացեալ կոթողը , որ համայն ազգիս և վարչութեան կամաց ու տնօրէնութեանց ընդդէմ ապստամբութիւն կսպառնայ :

Անակնկալ սպասէ Ձերումք զօրավիգ այցելութեան
1865 սեպտ. 1 Մ. Վ. Խրիսթեան
ի կարին

Սերաստիայէն հետեւեալ մահսերագրութիւնը ուղղուած է 'ի Պատրիարքարան :

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայր և Մեծ. Անդամք Ազգ. Բարեխնամ վարչութեան ,

Ասկէ հինգ ամսոյ չափ յառաջ կէմէրէկցի վարդանան Պապիկ անուն անձը մահմետական կրօնքն ընդունելով , իւր ընտանիքն ալ կը բռնադատէ Բրիտանիոյ թիւն ուրանալու , որուն չկրնալով յաջողիլ իւր տառն և չորս տարեկան աղջիկը պատրուակաւ մը կը հեռացունէ տունէն և Թիւրքմէններու վրանները ու Ձերքններուն տնակները

թափառական թողլով , կ'ստիպէ յուրացութիւն : Սակայն աղջիկը բնաւ չանսալով իրեն եղած չար թելադրութենց կերպով մը կը յաջողի իր վիճակը Ազգին խնայելու : Ասոր վրայ տեղւոյս կուսակալին դիմեցինք և Ման. ճըլըխի առաջնորդ Գեր. Զաքարիա եպիսկոպոսն ալ տեղս գալով բողոքեց , որով կառավարութիւնը աղջիկը հոս բերել տուաւ , բայց փոխանակ աղջիկն յանձնելու Միւֆտիին տունը իւրապահով գրաւ , առարկելով թէ աղջիկը անչափահաս ըլլալուն համար աղջիկն չկրնար յանձնել , մինչդեռ նա տառն և չորս տարեկան է և կառավարութեան ատենին մէջ ալ 'ի ներկայութեան Գեր. Զաքարիա եպիսկոպոսին լալով ու թախանձանօք քահանային ոտիցը փարելով յայտնած է թէ ինքը բնաւ չընդունիր ոչ մահմետականութիւնը , ոչ իր ուրացեալ հայրը և ոչ ալ միւֆտիին տունը երթալը , այլ կուղէ աղջիկն յանձնուի : Սակայն առանց բնաւ կարեւորութիւն տրուելու այս թախանձանաց աղջիկը դարձեալ միւֆտիին տունը կը զրկուի . ուր իր մայրը քանիցս անգամ երթալով տեսնուի կ'ուղէ բայց գանահարուելով կը վանուի :

Գեր. Զաքարիա եպիսկոպոս տեսնելով որ իւր ձայնը անսելի կը մնայ ըստիպուեցաւ եղելութիւնը հեռագրել Ազգ. վարչութեանդ և երկիցս ալ Բ. Դրան սակայն անպատասխանի մնացին ցարդ հեռագիրները : Վերջապէս ամսոյ մը չափ աղջիկը միւֆտիին տունը արգելուած մնալէն յետոյ իրեն եղած ստիպումներէն չարաչար ներդեալ , կը յաջողի պատեհ ժամ մը գտնելով Ս. Նշանի վանքը դիմել և հոն գտնուող իւր մօրը քով ապաստանիլ : Կառավարութիւնը զայս իմանալով , քանի մ'անգամ ոստիկաններ և հարկւրապետ մը կը զրկէ վանքը և աղջիկը կը պահանջէ . բայց աղջիկը անոնց առջև արտասուաթորմ 'իւր մօրը փարելով , կը յայտարարէ թէ մահը միայն պիտի կրնայ բաժնել իր մայրէնի կրօնքէն և դրկեն : Երբ աղջիկը ոստիկանաց չ'յանձնուի , կուսակալը զայրացմամբ Ալայ պէյն կը կանչէ և կը հրամայէ որ աղջիկը բռնութեամբ և ծեծելով բերէ վանքէն : Ալայ պէյն խումբ մը հեծեալ ոստիկաններ հետն առած յարձակողական դիրքով մը վանքը գալով , յայտնեց թէ ինքը իշխանութիւն և հրահանգ ունի աղջկան մագերը թեւ փաթթելով դետնին վրայ քաշկաւելու և այսպէս բռնութեամբ տանելու : Վանուց միաբան Ս. Հարք բողոքելով այդ ապօրինաւոր և բռնաւորական խօսքերուն դէմ , կը յայտնեն թէ այդ եէնիքերիական ընթացքը Տէրութեան հրամանաց և օրինաց բոլորովին հակառակ է և աղջիկը քանի որ կամովի չ'ուզեր երթալ , վանքը չ'կրնար յանձնել զինքը : Հետեւեալ օրը Կարապետ եպիսկոպոսը 'ի միասին առնելով , Գեր. Գրիգոր-Առաջնորդ հայրը և Գեր. Փրիլպպոս ու

Մովսէս վարդապետներն խումբ մ'եկեցականօք կը ներկայանայ կուսակալին և միաբերան կը բողոքեն այս բռնաբարութեանց դէմ: Կուսակալը կըսէ իրենց թէ դուք Տէրութեան դէմ ապրտամբութիւն կընէք, քանի որ մեր հրամանին կը հակառակիք և աղիկը յանձնել չէք ուզեր:

(Մնացեալը յաջորդ. թուով)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԱՂՂԻՈՅ ԱՐԴԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Այն ինչ Գաղղիոյ գաւառական ժողովուրդներն հետզհետէ հանրապետական երեսփոխաններ ընտրելով Ազգային ժողովը զրկելու վրայ են, անդին աջակողմեան երեսփոխանաց ամեն կուսակցութիւններն ալ Ֆրոնտօրֆի տեսակցութեամբը նուիրադործեալ յայտագրին վրայ միանալով, Ազգային ժողովը բացուելուն պէս, նոյեմբ. 8 ին, միապետութեան վերահաստատութիւնն Ազգային ժողովոյ ներկայացնելու առաջարկութիւնով պատրաստելու և իրենց այս առաջարկութիւնն անմիջապէս ընդունել տալով գործադրելու միջոցները ճարելու կ'զբաղին:

Միւս կողմէն հանրապետականներն ալ աջակողմեանց այս յանդուգն ձեռնարկութեան իրականութիւնն արդիւնաւոր համար, մինչև անգամ ժամանակաւ իրենց թշնամի Պօնաբարութեանց հետ իսկ միութիւնն ընդունելով, ազդու ընդդիմութիւն մ'ընելու կը պատրաստուին:

Այնպէս կը կարծուէր թէ այս երկու մեծ և հակառակ կուսակցութիւնք խորհրդարանի բացման թուականէն ընդհարման պիտի սկսէին, սակայն դէպքերը ցոյց կուտան թէ այդ մեծ պայքարն այժմէն սկսած է, և շատ չը տևեր որ խորհրդարանին բացուելէն առաջ մեկզմէկու դէմ պիտի ելնեն: Պ. Թիէրի բերանն համարուած Պիէն Բիւպլիք լրագրոյն, ինչպէս նաև Ալբրիկ Նասիօնալի յօդուածոցը և Նաբուէոն իշխանին հանրապետականաց կողմը շատագոյնելու մասին հրատարակած նամակին՝ յաջորդեց Պ. Թիէրի առ Նանսիի քաղաքապետն ուղղած նամակը, որուն մէջ իւր այդ քաղաքն ընելիք այցելութիւնը ուրիշ ատենի թողլոյ պատճառներն և աճապարանօք Բարիզ գլտնուելու հարկը բացատրելով հանդերձ, կը յայտնէ թէ աջակողմեանց առաջադրած միապետութիւնը վերահաստատելու գաղափարն այսուհետև անկարելի ըլլալով Գաղղիոյ մէջ, զայդ վերահաստատել փորձելը պարզապէս յիմարութիւն և Ազգային արդի ժողովոյ քուէովն ալ զայդ հաստատելու ճշնիլը մեղապարտ ձեռնարկ մ'է:

Միապետականք իրենց պատրաստութիւններն յառաջ տանելու համար, ինչպէս անցեալ օրուան մէկ հետադիւրը

կը ծանուցանէր, գործող յանձնաժողով մ'ընտրելէն զատ ստէպ գումարումներու ալ սկսած են, և որք իրենց վերջին նիստերուն մէկուն մէջ ալ պարզապէս յայտարարեցին թէ իրենք Ազգային ժողովոյ մէջ իրենց կողմն արդէն ապահովեալ 388 քուէ ունին, և թէ աւոր վրայ կը յուսային ուրիշ երեսփոխանաց քուէներն ալ յաւելուլ, որով և ժամանակաւ Պ. Թիէրի տապալելու համար իրենց այնչափ ծառայութիւն մատուցած այն փոքրաթիւ դաշնակիցներն, Պօնաբարութեանց այժմ ընելիք ծառայութիւնները արհամարհանօք խոտելով, առ այդ կարօտութիւն չ'ունենալին կը յայտնեն: Ասոնք այսօր, որ է 6/18 հոկտեմբերի, մեծ և կարեւոր գումարման մը հրաւիրել աճապարեցին իրենց կուսակիցները, որպէս զի Պ. Լէոն Սէյի ամսոյս 11/23ին հրաւիրած ձախակողմեան կեդրոնի գումարումէն յառաջ իրենք անգամ մ'ալ ժողովին:

Հանրապետականք վերջերս յաջողեցան ժամանակաւ իրենց ընդդիմութիւնը բրած Պ. ար Բէմիւզա, որոյ դէմ Պարօտէի ընտրելութիւնը յառաջ վարեցին, այսօր իրենց կողմը շահելու որն որ ընդունելով հանրապետականաց սկզբունքն, չորս գաւառաց մէկէն երեսփոխան ընտրուեցաւ, վերջապէս ձախակողմեանք ալ իրենց կուսակցութիւնը ստուարացնել ու զօրացնելու ջանալով, 1789 սկզբունքներուն ազատութեան պաշտպան կանգնելու և հանդիսաւոր ու վճռական պայքար մը մղելու կը պատրաստուին:

Այս պարագային մէջ ամենէն աւելի զարմանալի երևցած բանը՝ Մարաշախտ Նախագահին բռնած չեղոք, կամ կրակորական դիրքն է, որն որ Գաղղիան յուղող արդի խնդրոյն նկատմամբ բնաւ ու է գաղափար մը յայտնելէ զգուշանալն իրեն բացարձակ սկզբունք բռնած է: Որչափ յայտնի էր ասկէ յառաջ Պ. Թիէրի ուզածը և ինչ բանի նկրտելը, այնչափ միմի և անձանօթ է Մաք-Մահօն մարաշախտին ինչ բան ուզելը և ինչ նպատակի հետեւիլ: Գաղղիա ալ որ երբեք լուրջ նկատողութեան մը չը կարաց առնուլ սահմանադրական—միապետականաց քանիցս յայտնած սա առաժը թէ — թագաւորը կը տիրէ, բայց չը թագաւորէր — այսօր կը հարկադրի խոստովանելու թէ այնպիսի մէկն ունի իրեն գործոցը գլուխը, որ երկրին ապագային կախումն ունեցած մէկ հատիկ խնդրոյն վրայ բռնաւ իրեն համար որոշկարծիք մը չ'ունի: Կան թերևս շատեր որք անհոգ և հանդիստ կը ննջեն, Մաք-Մահօն մարաշախտը՝ Պ. Թիէրի յաջորդելուն հետեւալ օրը սա յայտարարութիւնն քրած ըլլալուն (համար թէ — «երկրին սոյժմու գործադրութեան մէջ գտնուած օրէնսդրութիւններէն բնաւ բան մ'ալ չը պիտի փոխուի» — և ատենք այս խօսքով և յայտարարութեամբ թերևս հանրապետութեան պահպանութիւնը

հասկցած են, և կամ գոնէ այնպէս համոզուած են թէ, մինչև որ ամբողջ Գաղղիա իւր կառավարութեան վերջնական ձևոյն վրայ վճիռ չ'արձակէ, նորընտիր Նախագահը չը պիտի հանդուրժէ որ իւր ներկայացուցած կառավարութիւնը վտանգի կամ հարուածոց ենթարկուի:

Եւ սակայն մարաշախտին այս յայտարարութեան իմաստը նոյն իսկ այն առաջին օրէն յայտնի էր: Այս յայտարարութեամբ ինքը որ պատուոյ զգացման տէր անձ մ'է, բնաւ իւր գլուխը գտնուած կառավարութեան դէմ մեղապարտ փորձ մ'ընել չը պիտի ուզէր անձնապէս, ինքը Հանրապետութիւնը յարգելով բնաւ գործ մը, բնաւ բառ մը չը պիտի արտաբերէր որ գտնուած օրէնսդրութեանց դէմ իբր սպառնալիք համարուի: Բայց մարաշախտն ամեն բանէ յառաջ ինքզինքը Ազգային ժողովոյ պատգամաւորը կամ ներկայացուցիչը կը նկատէ, և Ազգային ժողովոյ ուզածը իւր ալ ուզածն է, եթէ սա հանրապետութեան պահպանութիւնը որոշէ՝ ինք ալ ասկէ տարբեր քաղաքականութեան մը չը պիտի հետեւի, իսկ եթէ ընդհակառակն ուզէ որ միապետութիւնը հաստատուի, այն ատեն ինքն ալ պիտի օգնէ այս գաղափարին յաղթանակել տալու:

Ինչ որ էր Մաք-Մահօն մարաշախտը իւր ընտրուած վայրիկներին՝ Նոյնն է նաև այսօր, ինչ որ էր իւր զգացումներն ու տրամադրութիւնքը՝ բնաւ այսօր փոխուած չեն: Չորս ամիս է որ Հանրապետութեան Նախագահի պաշտօն կը վարէ, գոնէ մէկ անգամ մէկ խնդրոյ մ'առնելու պատասխանատուութիւն մ'իւր վրայ առնելով չը ներկայացաւ Ազգային ժողովոյ և իւր կամքը չը յայտնեց: Ազգային ժողովն ընտրեց զինքը և Պրօյլի բերնովն զանի Նախագահ հրատարակեց, ուստի և ինք ալ ընդունեց և վաւերացուց ինչ որ մեծամասնութեան կողմէն առաջարկուեցաւ իրեն:

Մարաշախտը թերևս կրնայ իրեն համար ներքին կարծիք ու գաղափարներ ունենալ, սակայն իւր պաշտօնէից ներկայութեանը բնաւ կարծիք չ'ունի: Եւ ահաւասիկ Մաք-Մահօն մարաշախտին այս ծանուցեալ և անդդուելի դիրքին ու տրամադրութեանցը վրայ վըստահելով էր որ միապետներն ալ իրենց պատրաստած պայքարին յատակագիծը չ'ինեցին:

Ասոնք իրենք իրենց ըսին թէ՝ եթէ իրենք իրենց մէջ միանալով մէկ կէտի վրայ համաձայնէին, այդ մէկ կէտն ալ միապետութեան վերահաստատութիւնն ըլլալով, և եթէ մեծամասնութիւն մը կարենային կազմել, ամեն բան իրենց համար լինցած էր, և ալ առաջինն դժուարութիւն մ'ելնելու երկիւղ չէին կրնար ունենալ, վասն զի Նախագահը միշտ ստատար պիտի ըլլար մեծամասնութեան որոշումը իւր ամենայն զօրութեամբ յար-

գերու և գործադրելու : Չայս ըսին և Օրլէանեանց ու Օրինաւորականաց ձուլման քաղաքականութեանը ձեռնարկեցին :

Մինչդեռ Մաք-Մաճօն մարաշխտոն այսպէս անտարբեր և չէզոք դիրք մը կը պահէր Գաղղիոյ ապագայ ճակատագիրն որոշող այսպիսի մեծ խնդրոյ մը նկատմամբ, միւս կողմէն կառավարութիւնը կամ որ նոյն է՝ պաշտօնեայք կարծես միապետականաց նպաստաւոր քաղաքականութեան մը կը հետեւին :

Կօլաւ լրագիրը, որ ժողովրդային ընդհանուր քուէարկութեան սկզբնաւոր յարողներուն ցանկերը հետզհետէ հրատարակելու սկսած էր, կառավարութեան ազդարարութիւնն ընդունեց այդ ցանկին հրատարակութիւնը դադարեցնելու : Ժանուարու իրեն թէ կառավարութիւնը չը կրնար թողուլ կուսակցութեանց մէկ մէկու դիմաց խմբուելու : Այս ազդարարութիւնը թերեւս նուազ քաղաքավար լինի տակաւին իւր առջի օրուան դաշնակցին նկատմամբ, երբ դեռ քանի մ'օր յառաջ թագաւորականք և պօնաբարձեանք միաբանակցեր էին զՊ. Թիէր տապալելու :

Հանրապետական թան լրագիրը դառնապէս կը մեղադրէր կառավարութեան բռնած այս ընթացքը, որն որ միապետական կուսակցութեան գործողութեանցն առաջին առնելու նը պատակաւ եղած բոլոր ջանքերը արգելելու և անդամալուծելու կ'երէն : Մինչդեռ անդին յօժարակամ կը թողու որ միապետականք իրենց գործելու միջոցները լրացնեն ու ապահովընեն, կը թողու որ օրինաւորականք ալ կամ Պուրպօնեանք խնձոյքներ տալով թագաւորին կենացը բաժակներ պարպեն :

Սոսիալ Է թէ այս երկու կուսակցութեանց շարժումներն այսքան կանուխ սկսելու չէին, սակայն Պ. Թիէրի աճապարանք ի Բաբիլ վերադարձը և բռնած դիրքը քաղաքական մտնողութիւն մէջ այս յեղակարծ շարժման յառաջ գալը փութացուցին, որք մօտալուտ փոթորիկ մը նշաններ կը համարուին : Միապետական վերահաստատութեան ընդդիմադիր մասը զՊ. Թիէր իրեն պարագլուխ և յօդակէտ գտաւ : Արմատական թերթերն վստահութիւն յայտնելով այնպէս կը նկատեն թէ Պ. Թիէրի այդ նամակը ազդեցութիւն պիտի ունենայ և մեծ արդիւնք մը յառաջ պիտի բերէ երկրին մէջ : Ասոնք այնպէս համոզեալ կ'երևին թէ իրենց մէջ պակասած բոլոր բանք Պ. Թիէրի պէս մէկու մը յաջողակութիւնն ու փորձառութիւնն է, որոցմէ կրնան օգտուիլ : Պահպանող-հանրապետական թերթերն ալ նմանապէս գոհ եղած կ'երևին : «Այս առաջին անգամը չէ՛, կը գրէ Տէպա, որ Պ. Թիէր անվահեր կերպիւ 1789 ի յեղափոխութեան դարձը պիտի բարձրացնէ, և ազգն ալ

նորա այդ հրաւերին պիտի պատասխանէ : »

Ընդդիմադիր մասին այս նոր փորձն ու գրգռիչ դիրքը՝ միապետական կուսակցութիւնը զայրացնելով, այս ալ խիստ լեզու մը գործածելու սկսած է, որն որ զթիէր կամպէթիւ և նաբոլէօն իշխանը՝ Հէսթերեան պարտիզին պահպանութեանը հսկող կօրկօններուն(1) կը նմանցնէ, ակնարկելով որ եթէ միապետութիւնը չը վերահաստատուի՝ երկիրը սոսկալի յեղափոխութեան մը հետեւանացը պիտի մատնուի :

Տեղի ունենալիք կռուին բոլոր այս նախընթաց պատրաստութեանցը մէջ, Գաղղիոյ բարօրութիւնն ուզող հանդիսատես մը իրեն ընծայուած այս տեսարանին վրայ անշուշտ մեծ ցաւ մը կ'զգայ, կարծես թէ այս երկրին ալ ճակատագիրն եղած է միշտ յոռի շըրջանի մը մէջ դառնալ : Արդարեւ ցաւալի բան է տեսնել որ՝ երբ խաղաղութիւնն ու ապահովութիւնը երաշխաւորող հաստատ կառավարութեան մը հաւանականութիւնը հազիւ թէ կը ներկայանայ, յանկարծ բոլոր միւս կուսակցութիւնները միացած կը տեսնեն զայն տապալելու : Երէկ հանրապետականներն էին որ երեք կուսակցութեան դաշնակցութեան հարուածեցան, այսօր այդ երեք կուսակցութեանց երկուքը միանալով զերրորդը կարտաքսեն, այժմ ալ ասոնք իրենց հակառակորդ կուսակցութեանն յարձակում կ'ընեն :

Շամպօրի կոմսին յայտագիրը, ինչպէս հեռագիրը կը ծանուցանէ, տակաւին յայտնի չէ, որպէս զի կարելի ըլլայ դուրս յաջողութեան ինչաստիճանի հաւանականութիւն ունենալը գիտնալ այժմէն, և սակայն բոլոր այս յուզմունքներն երկրին արուեստական և երկրագործական վիճակին մէջ երթալով անգործութիւն մը յառաջ բերելու վրայ են : Այս միջոցիս Գաղղիոյ մէջ գիւղացին ոչ կով մը կ'առնէ և ոչ ստակը տեղ մը կ'ուտայ, տուած տեղին ապահովութեանը նկատմամբ քաղաքայեան և կամ քահանային խորհուրդ չը հարցուցած : Նորանոր վրդովմունք և խռովութիւն՝ երևելէն վախ ունին, և իրաց այս վիճակին ընդ երկար տևողութիւնը անշուշտ աղետալի հետեւանքներ յառաջ պիտի բերէ երկրին բարօրութիւնը վտանգի և դժուարութեանց ենթարկելով :

(1) Կօրկօններն, ըստ դիցաբանութեան, երեք քոյրեր էին, Մէտիլա, Էօրիալ և Սթէնօ, որոց այնպիսի զօրութիւն մը կը վերընծայէին որ, ասոնք իբր թէ որու վրայ որ ակնարկ մը նետէին, իսկոյն ատի կը մեռնէր և կամ քար կը կտրէր, և այս զօրութիւնն առաւել և մասնաւորաբար առաջնոյն, այսինքն Մէտիլի կ'ընծայուէր :

Եւ սակայն երկրին այս միջոցիս կըրելու դատապարտուած սոյն անորոշ և երկիւղալի կացութիւնը նախատինք մը կը համարուի Մաք-Մաճօն մարաշխտին, որ կարենալով հանդերձ ցրել ու յօտակել զայն՝ այս մասին բոլորովին անտարբեր կը գտնուի :

Գաղղիոյ շահերը վտանգող այսպիսի ցաւալի կացութեան մը վախճան տալու համար, նախագահին մինակ մէկ բառը բաւական է : Եթէ սա անհատապէս յայտարարէ անգամ մը թէ, միապետութեան վերահաստատութեանը նկատմամբ ամեն ու է առաջարկութիւն ինքը իբրեւ թշուառութիւն մը կը նկատէ Գաղղիոյ համար այժմ, իսկոյն այդ խնդիրը յուզողներուն ամենքն ալ իրենց տեղը քաշուելով խլրտելու անգամ չէին համարձակուի : Եւ քանի որ հանրապետութեան նախագահը կը վարանի և չ'ուզեր գոնէ այնչափն ալ ընել, հանրապետականք ալ ուրեմն բռնաւ ակնկալութիւն մը չեն կրնար ունենալ : Կոյսերնին գործադիր իշխանութեանը վրայ դնել զհանրապետութիւնը պաշտպանելու համար : Այլ ինչպէս որ առաջագրած են, այնպէս ալ կը պատրաստուին իմաստութեամբ ու խոհեմութեամբ պաշտպանել զայն, իրենց այս պաշտպանած դատին իրաւացի ըլլալուն որքան վստահութիւն՝ այնքան ալ հեռատեսութիւն մը, և մինչև իսկ եթէ հարկ ալ ըլլայ՝ անդդուելի հաստատամտութիւն մ'ալ կցորդելով առ այն, որով միայն կարելի պիտի ըլլայ Եւրոպիոյ ապագային ատողը համարուած Հանրապետութիւնը՝ միապետականաց յարուցած բռնութեանց և վտանգէն անվնաս փրկել և հաստատու կանգուն պահել :

ՆԵՐՔԻՆ

Սերվիոյ գործակատարութեան պաշտօնարանը, որն որ Բերայի մեծ հրդեհին այրեցաւ, վերստին շինութեան ձեռնարկուելով և շինութիւնն աւարտելով՝ այս անգամ յիշեալ գործակատարութեան պաշտօնեայ անձինքը նոր չէնքի մէջ փոխադրեցին իրենց դիւանները :

— Չմիւռնիոյ թերթերը կը ծանուցանեն թէ տեղական իշխանութիւնը խել մը չարագործներ ձերբակալել է որոնք քաղքին մէջ դողութեան կը պարպէին : ասկից զատ Տէմիլճէի նաւահանգստին մէջ ալ 120 տակաւ վառօդ և մաքսէն փախուցած քանի մը հարիւր հօխայ ծխախոտ գրաւեր է :

Յիշեալ քաղքին մէջ օտարազգի անձ մ'ալ ոչինչ խնդրոյ մը պատճառաւ իւր հօրը հետ կուռելով, փայտէ դուռ (քովա) մը գլխուն իջեցնելուն պէս կ'սպաննէ : Հայրասպանը բռնուելով իրեն վերաբերեալ հիւպատոսարանը կը յանձնուի :

— Կ'ըսուի թէ կայսերական կառավարութիւնը հինգ հազար զրշի ամսական թոշակ մը կապեր է լիբանանու նախկին ապստամբապետ Եօսուֆ ֆիրաւիին : որն որ կառավարութեան թոյլտուութեամբ այժմ վերջնական կերպով Արնաուտ քէօյ հաստատած է իւր բնակութիւնը :

— Մահմուտ Դէտիմ բաշայի , որ ցարդ Տրապիզոն կը գտնուէր , Ատա նայի կուսակալ ընտրուելուն մէջ հետաքրքրական կէտ մը կը նշմարէ Գուրիէ :

Տրապիզոնէն Ատանա երթալու բնական ճանքան ծովու ճանքան է , որն որ 6-7 օրուան ճանրորդութիւն մ'է Մերսին ելնելով Ատանա երթալու . սակայն Բ. Դուռն ուրիշ ճանքայ մը ցոյց տուեր է իրեն : Տրապիզոնի Ընդհ. կառավարչին երեքշաբթի օր Կ. Պօլսէն հեռագիր մը կը քաշուի , պատուէր տրուելով իրեն որ իմացնէ Մահմուտ բաշայի իւր ընտրութիւնը և հրաւիրելով զինքը որ ցամաքի ճանրով երթայ իւր նոր պաշտօնագաւառը , ուր հասնելու համար Շապին Գարահիսար , Թօքթաթ , Սըլազլի Գայսէրիէ և Նիյոէէն անցնելով , սուրհանդակի ճանրով մէկ ամսուան ճանրորդութիւն մ'ընելու պիտի ստիպուի . մինչդեռ ծովով ընելու ըլլալը 6 կամ 7 աւուր մէջ կը հասնէր : Ինչ կը նշանակէ կ'ըսէ Գուրիէ , ծերունի մը Հիւսիսէն Հարաւ անցնելու համար ամբողջ փոքր Ասիան պըտըտնել և այն ալ Բամազան ամսոյ մը մէջ : Եթէ մեր առած տեղեկութիւններն ստոյգ են , կը յաւելու , Մահմուտ բաշայի ցոյց տրուած այս ճանքէն բնաւ տեղեկութիւն մը չ'ունի Սուլթանը :

— Սիլիսթրէի վիճակին մէջ Եէվրայի Գայմագամին ջանիւքը յիշեալ քաղաքին մօտ տասն հուղկահար աւազակներ ձերբակալուեր են :

— Նմանապէս պաշտօնական տեղեկութիւն մ'ալ կը ծանուցանէ թէ հաշակաւոր յոյն աւազակ մը Նիքոլա անուն օսմանեան զօրաց ձեռքն ինկեր է ըսպաննուելով :

— Մեծ եպարգոսը հրաման ըրեր է ոստիկանութեան տեսչութեանը , որ Բամազանի գիշերները Սուլթան պայաղիտի և այլ հրապարակներու մէջ եղած չըջագայութիւնները յառաջիկայ Բամազան ամսուան մէջ տրգիլէ , հասարակաց բարոյականի խանդարմանց և անկարգութեանց առաջքն առնելու համար :

— Զմիւռնիոյ չըջակաները անցեալ չաթուրնէ 'ի վեր նորէն աւազակաց խումբ մը երեւան ելնելով , մէկ քանի ճամբորդներ կողոպտելէն յետոյ , երկուք ալ վաճառական բռնելով լեռը կը տանին և 200 ոսկիի երկու մուրհակ ստորագրել կուտան : Զմիւռնիոյ կառավար-

իին իմանալով Մանիսայի միւթէսարեֆին հրամանատարութեանը տակ խումբ մը զօրք հաներ է յիշեալ հրոսակը հաւածելով բռնելու :

— Զրոյց կայ թէ Յունաց հրաժարեալ պատրիարքին տեղ , Պրուսայի յոյն մետրապօլիտը Պատրիարք պիտի ընտրուի :

— Արքունի նաւարանի գործակալներն այս երեքշաբթի օր իրենց սեպտեմբերի ամսականն առեր են :

— Վեհ. Սուլթանը անցեալ ուրբաթ աւուր աղօթքի համար մզկիթ երթալու միջոցին , տեսնելով որ ճանրուն վրայ կեցող Զապիթէներուն հազած համազգեստը հինգած է , մեծ եպարգոսն առ ինքն կոչելով կը հրամայէ որ յառաջիկայ Բամազան ամսուն մէջ բոլոր զապիթէներուն համար ալ նոր համազգեստ շինուի մինչև Պայրամ :

Այժմ երկու հարիւրի չափ դերձակ արտօնօք աշխատելու վրայ են պէտք եղածին չափ համազգեստ ժամանակին հասցնելու համար :

— Պօլսոյ մեծ փողոցները կազմող լուսաւորելու համար այս շաբթուրէն խողովակներ հաստատուելու պէտք եղած աշխատութեանց ձեռնարկուեցաւ , Սուրբ Զէյմէի և Տիվան Եօլուի ճանքաներէն սկսելով : Կաղ հանելու համար Եէտի Գուլէի կայարանէն քիչ մ'անդին գտնուած գործարանին ետեւ գործաւորաց գիշերներն անցնելու յատուկ շէնք մը շինուած է :

Իսկ կաղին գործարանը , որ կղմինտով շինուած ամուր և հապտատուն շէնք մի է , մէջը տակաւին շինութիւնը շարունակելու քիչ առնէն կ'աւարտի :

— Լա Թիւրքի անցեալ աւուր թերթովը խել մը նոր բարեկարգութիւններ ծանուցանելուն առթիւ կ'ըսէ թէ յիշեալ թերթին գոյութենէն 'ի վեր այսպիսի ուրախաւիթ և կարեւոր լուր մը պատահութիւն ունեցած չէր տալու : Ահաւասիկ այդ ծանուցած բարեկարգութեանց գլխաւոր կէտերը :

Կայսերական հրամանաւ որոշուեր է թէ , թէ՛ Պօլսոյ և թէ՛ բոլոր Կայսրութեան երկրին վարչները կրօնական սեպհականութիւն նկատուելէ դադրին : Յատուկ յանձնաժողով մը բոլոր կառուածոց ընդհանուր տուեմբը պիտի շինէ , և հին կառուածագրերը (հէօճէթ) պիտի փոխէ :

Կառուածական հարկ (միւլք վէրկիսի) պիտի հաստատուի :

Խել մը տուրքեր , որոնք երկրագործութեան , արուեստից և վաճառականութեան մէկ մէկ արգելքներ էին , բոլորովին պիտի վերանան :

Երախտի մենավաճառութիւնը բոլոր Տաճկաստանի մէջ 'ի գործ պիտի դրուի :

Հանք բանեցնելու և անտառներէն փայտ կտրելու իրաւանց արտօնութիւ-

նը՝ հասարակային աճուրդի միջոցաւ պիտի տրուի :

Գրոյմաւոր թղթոց և արձանագրութեանց համար տուրքի դրութիւնը բոլոր երկրին մէջ պիտի հաստատուի :

Արդի ծախուց և մեծամեծ թոշակաց մասին խնայողութիւններ պիտի ըլլան :

Յանձնաժողով մը պիտի ընտրուի , մեծ եպարգոսին նախագահութեանը ներքեւ գումարուելով պիւճէին հաւասարակշռութեանը գրադելու :

Ապագային մէջ ալ պիւճէին մէջ նշանակուած ծախուց գումարէն դուրս ուրիշ աւելի ծախք մը չը պիտի ըլլայ :

Ահաւասիկ ասոնք են Լա Թիւրքիի ծանուցած բարեկարգական փոփոխութիւններն , որոնք Գործադրութեան սահմանին մէջ մտած առաջին օրէն , իրօք երկիրն ալ յառաջդիմական մեծակալ քայլ մ'առած պիտի համարուի :

— Անցեալ շաբաթ օր Թարապիայի մէջ հետեւեալ ցաւալի դէպքը տեղի ունեցեր է :

Գերմանական ընտանիք մը Բերա երթալով քանի մ'օր հոն անցընելու , սպասուհիին Թարապիայի տունը կը ձգեն , որուն վրայ յանկարծ խեղաւորութիւն մը դալով կը բռնէ ինքզինքը ծովը կը նետէ : Նաւավարները վրայ հասնելով կ'ազատեն և նորէն իր տունը կը տանին , բայց կ'երևի թէ լաւ զգուշութիւն չ'ըլլուելով , նոյն գիշերը նորէն կը փախչի և ինքզինքը ծովը դրի ապառապներուն վրայ կը նետէ , ուր դրացիք վրայ հասնելով արիւն լուայ կը վերցնեն , և պէտք եղած դարմանն ընելով հիւանդանոց կը զրկեն : Կիրակի առաւօտուն ալ յիշեալ գիւղին մէջ երկու ջրհանակիր կուռոյ մը բռնուելով մէկը զմիւրը դանակով կը զարնէ որն որ քանի մը ժամէն կը մեռնի : և մարդասպանն ալ կը ձերբակալուի :

— Երախտի մենավաճառութեան յատկացեալ սահմաններէն ներս ծխախոտ փախցնողներն այնչափ շտապեր են , որ կառավարութիւնն ստիպուեր է հրկողութեան գիծը չորս ժամու ճանքայ աւելի ընդարձակ :

— Ֆիլիպէէն կը ծանուցանեն թէ Պալքանի լեռանց վրայ և չըջակաները երեք ոտք բարձրութեամբ ձիւն գալով , այն կողմերուն օդը յանկարծ չափէն աւելի պաղեր է :

— Հինգշաբթի առաւօտ մեծ եպարգոսը պատերազմական գործոց պաշտօնեայ Հիւսէի Ալիի բաշային հետ կայսերական պալատը երթալով Վեհ. Սուլթանին հետ երկարօրէն խորհրդակցելէն յետոյ , Բ. Դուռը վերադարձին իւր նախագահութեանը ներքեւ ժողով մը գումարեց , ուր ներկայ կը գտնուէին Պատերազմական գործոց պաշտօնեայն , Գանձուց պաշտօնեայն , անուղղակի տրոց վերապետը և զինուորական Թանգիմաթի ժողովոյն նախագահը :

— Արտաքին գործոց պաշտօնեային հինգ շաբթի օր Պէտլիքտերէ երթալով այցելութիւն մը տուաւ Ռուսաց դեսպան իկնաթիւն զօրապետին :

— Անցեալ օր Բրուսիոյ դեսպանատան պատուհանէն վար ինալով հիւանդանոց փոխադրուող Հայ բեռնակրին մահը ծանուցանելուն առթիւ, Բասաժէինք թէ Գերմանիոյ դեսպանը վախճանելոյն ընտանեացը 5000 շրշի նպաստ մը շնորհեր է: Այս անգամ Լաթիւրքի, որ ինքն ալ տուած էր այդ լուրը, և զղելով զայդ կ'ըսէ թէ դեսպանը ոչ թէ տուեր է այդ գումարը, այլ հրաման ըրեր է որ նպաստ մը տալ ուզելով, յիշեալ գաւառացի բեռնակրին ընտանեացը վիճակին վրայոք տեղեկութիւն մ'ատանան, որպէս զի անոր համեմատ ինքն ալ իւր տալիք նպաստին գումարն որոշէ:

— Լաթիւրքի կ'ըսէ թէ արտաքին գործոց պաշտօնեային հինգ շաբթի օր Բրուսը մեր Խորմեան Պատրիարքին այցելութիւնն ընդունելէն յետոյ, Անգղիոյ դեսպան Սըր Հէնրի Էլքըթի և ետքն ալ Սերվիոյ Գործակատարին այցելութիւններն ընդունել է:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղալաթիա 5/17 հոկտ.

Այս շաբթու Ընդհ. պարտուց Արժէթի թիւն գիները, ինչպէս նաև Եւրոպայի հրապարակներէն հասած հեռագիրները շարունակաբար լանկայուն վիճակի մը ենթարկուելէն յետոյ, երեկ կէս օրու ընէ նորէն իր բարձր գիրքը բռնելու սկսեց, նոր փոխառութեան տնօրէն ժողովոյն հետգհտէ ըրած մեծաքանակ գնումներուն վրայ, այնպէս որ Պօրսան 53 : 16 ի գոցուելէն յետոյ, ժամ մը վերջը հրապարակին վրայ մինչև 54 : 2ի Արժէթիւղթ կը բնառուէր:

Այսօր հրապարակին կացութիւնն աւելի լաւ ու վստահացուցիչ է. ուր թեպէտ Լոնտոյի հեռագիրը 47 1/2 ի վար գին մը կը ծանուցանէր, սակայն մեր Պօրսան Օսմանեան կառավարութեան օտար տէրութեանց հաղորդած նոր բարեկարգութեանց լրոյն վրայ, 54 : 7 ի բացուելով, քանի մը վայրկեանէն մինչև 54 : 35 ի բարձրացաւ, ուրկէ փոքր ինչ ելեւէջներէն յետոյ այժմ այս տողերը գրած միջոցնուս մինչև 55 : 15 ի ելած է, և ալ բարձրանալու հաւանականութիւն կայ:

Միւս ընկերութեանց բաժնէթղթոց հրապարակն ալ վստահացուցիչ գիրք մ'առնելու վրայ կը գտնուի: Մօսիէթէ թէնէրալը մինակ առջի աւուր վրայ ըզգալ տարբերութիւն մ'ունեցած է, միւս բաժնէթղթոց վրայ թէ և առ այժմ գործ չը կայ, բայց ամեն բան կարի հաւանական ցոյց կուտան թէ ասոնք

ալ անշուշտ Ընդհ. պարտուց Արժէթի թիւն բարձրանալու ընթացքը պիտի հետեւին:

ԸՆԹԱՑԻ ԱՐժԵԹԻՆՈՑ

Րուսիէի Արժ.	Ֆր.	122
Նոր		63 1/2
Փոխառ.	69ի	287
	65ի	342
	63	332

Մօսիէթէ թէնէրալ	Լ. Մ.	9 . 7
Գրէտի Օսթրո-թիւրք		3 . 20
Գանձատուն	1872ի	80 .
Մօսիէթէ Օթօման		5 . 15
Պանք տը Բօնսթ.		6 . 10
Գրէտի թէնէրալ	Լ. Օ.	12 . 18
Պանք վէրիսի		3 . —
Թրամվէյ		11 . 40
Բըբօր		6—7 բարա
Դրամազեղչ		15—16 0/0

Փոխակգր. իլ լոնտ եռմս 109 3/8—1/2

Բարիզ 23.45

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. ոսկի 100 շրշ. ի հաշուով

	Շրշ.	Փր.
Ճնդ. ոսկի	109	34
Դաղղ.	87	12
Բօլ	89	10
Բարպօն արծաթ	17	—
Թղթադրամ	14	32
Գրըմից	51	22
Ճերմակ մէճիտ տարբ.	101	23
Հինգնոց	104	15
Մեթալիք	104	5
Պղինձ	120	—

ՎԻՇՆՆԱ 16 հոկտեմբեր

Րուսիէի Արժ. հին	Ֆր.	50 . 50
Նոր		— . —
Գրէտի Օսթրո-թիւրք		33 . 40
Պանք Օսթրո-Օթօման		56 . —
Աճիօ		107 . 50
Փոխակգր. իլ լոնտ եռմս		113 . —

Լոնտոն 16 հոկտեմբ.

Անգլ. Արժ.		92 5/8
Օսմ.	բաց	47 1/4—1/2
	գոց	47 3/8—1/2
Փոխ. 1869ի		55 43/—56
1871ի		60 1/2
Պանք Օթօման		13 5/8 7/8

Բարիզ 16 հոկտեմբեր

Գաղղ. Արժ.	3 0/0	57 . 57 1/2
Իտալ.	5 0/0	60 . 60
Օսմ.		48 . 57 1/2
Փոխ. 1869ի		282 . 50

Փոխառ. 93 . 5

ԱՌԵԻՏԻՄԱԿԱՆ

Լիվրբուլ 15 հոկտեմբեր

Բամպակ Միտլ. Օրլէան		93/ 8
ԼաւՏօլէրա		6 1/8
Այսօրեայ վաճառք հակ		10000
Ընթացք հրապարակին հաստատուն		

Լոնտոն 15 հոկտեմբեր

Ափիոն		26
Մօհէր		35
Հոլանտայի շաքար		31
Մետաքս		22 1/2
Ճէհրի		6 . 5
Դրամազեղչ		0/0 5 1/2

Նիու-եօրք 19 հոկտեմբեր

Բէթրօլ կաղ		16 3/4
------------	--	--------

Ա Ձ Դ

Ժողովրդասէր ընկերութեան վերջին Ընդհ. ժողովոյ որոշմամբ սեպտ. 30 կիրակի օրը մասնաժողովոյ մը քուէարկութիւնը կատարուեցաւ, և վեց անձինք քուէ ստացան որ մինչև 1874 յունվար 1 ընկերութեան նախկին Տընօրէնութեանը հետ ընկերութեան գործերը պիտի կարգադրեն:

Նորնոր մասնաժողովոյ անդամքն են,

Յակոբ Աղա	Պետրոսեան
Յովհաննէս	Քաքմաճը
Պօղոս	Տէր Յակոբեան
Արշակ	Քատրեան
Անդրանիկ	Կորապետեան
Գ.	Գալբաքճեան

Ուստի կը խնդրուի վերոգրեալ Մեծապատիւ անդամներէն որ հոկտ. 7 կիրակի օրը ժամը 4 ին ընկերութեան զբօսարանը գալ բարեհաճին, ուր առաջին անգամ ըլլալով իւր նիստը պիտի ընէ:

Նախագահ Ժ. Ընկեր. Պալատ Տնօրէն ժողովոյ 1873 հոկտ. 5 Յ. Եաղըճեան

Մեծ. ընկերք Հայկ. ընկերութեան Սամաթիոյ.

Երկար ժամանակէ ի վեր ընկերութեան ժողովները գործելէ դադրած Հայկ. ընկերութեան զբօսարանին տեսչութեան հոգը միայն իմ վրայ ձգած էին, սակայն այլ ևս այդ հոգը տանիլ ինձ անկարելի ըլլալուն, կը հրաւիրեմ զձեզ որ յառաջիկայ կիրակի օր ժամ 7 Ս. Սահակեան վարժարանը ժողովի գումարուիք և ընկերութեան անտանելի վիճակին դարման մը տանիլ բարեհաճիք:

1873 հոկտ. 4 Մնամ Սամաթիա Յովսէփ Եաղուպեան

ՀԱՅ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ ՄԸ
ԿԱՄ ՎԱՐՊԵՏ ՄԸ

Որ Գերմանիա տասնևչորս տարի սոր-
ված և կրթուած, և կարող է ամեն
տեսակ գիտութիւն սորվեցնել՝ կը
բաղձայ դաս տալ Հայերէն, Գաղղիե-
րէն և գերմաներէն լեզուի, ինչպէս ա-
ռանձնական տներու մէջ՝ նոյնպէս վար-
ժարաններու մէջ:

Տեղեկութիւն առնուլ ուզողը լը-
րագրոյս գրասենեակը դիմէ:

Ա. Զ. Դ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՍ
որ ինչպէս ասկից առաջ ծանուցուեցաւ,
սեպտեմբեր 1 էն ՚ի վեր բացուած է,
1000 բաժինէ կը բաղկանայ, և նպա-
տակն է բաժանորդներէն ամէն ամիս
հաւաքած գումարովը բաղդ (բրիմ)՝
ունեցող ընտելութեան գնել, վիճա-
կահանութենէն զարնելիք բաղդին հա-
ւանականութեանն սպասելով:

Բաժանորդը մէկ Օսմ. ոսկի նախ-
նական տուրք տալով, ամէն ամիս ալ
կանխիկ մէկ քառորդ Օսմ. ոսկի պի-
տի վճարեն շարունակ 5 տարի:

Վիճակահանութենէն զարնելիք բաղ-
դը բաժանորդաց մէջ բաժնուէն զատ,
հինգ տարիէն վերջն ալ ընկերութիւնը
լուծուելուն՝ իւրաքանչիւր բաժանորդ-
իւր վճարած ստակն ամբողջ նորէն ետ
պիտի առնէ:

Ստորագրութեան տեղն է Պօլիս
Ֆինանսըլար ճատտէսի Եռսուֆեան
խանի դիմացի կարգը Պետրոս էֆէնտի
Բափաղեանի վաճառատունը թիւ 34:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն
առնել ուզողը վերոյիշեալ վաճառա-
տունը պէտքէդիմել:

Նախագահ

Բաժանորդական Ընկերութեան
Սուրբիս Աբրահամեան

JOB

ԲՈՒՆ ԺՈՊ
ՍԻԿԱՐԻ ԹՈՒՂԹ

Կը ծախուի չափաւոր գնով Եօրկիատի
Խան թիւ 8 Պաղճէ—Գաբու: Շատ դնող-
ներու համար բաւական զեղչ կըլլայ:

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Ի Կ. Պօլիս Պահճէ—Գաբու

Մեծ Մաքսատան դէմը թիւ—15

Մեծ Շահ 100,000 Ֆրանք

Մերձակայ Լատինական նոյեմբեր
1ին Գերմանիոյ Կօթա քաղքին մէջ
քաշուելիք Պուքրէշի պարգևաւոր փո-
խառութեան Արժէթղթոց վիճակահա-
նութեան Բաղդարանները կը ծախուին մեր
Դրամատունը շահաւոր պայմանք:

Թէ Թուրքիոյ և Թէ օտար տէրու-
թեանց ամեն տեսակ Արժէթղթոց փո-
խանակութիւնը կ'ըլլան մեր Դրամատան

մէջ, նոյնպէս նաև անոնց կտրոնները
կը զեղչուին գոհացուցիչ կերպով, բո-
լոր Արժէթղթոց մինչև հիմայ տեղի ու-
նեցած վիճակահանութեանց վրայ ման-
րամասն տեղեկութիւն կը տրուի յա-
ճախորդաց:

Տէմիրգափուլեան և Զօպանեան Ընկ.

ՅԱԶՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԲԱՅՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

Ի Յակոբայ Առաքելոյ տեառն եղբօրէ
մինչև ցմերս ժամանակ

Աշխատասիրութեամբ Բառնարտս վար-
դապետի Գանձակեցոյ

՚ի Միաբանութենէ

Սրբոյ ուխտին Սրբոց Յակոբեանց

Տպագրութիւն 3 Գովաֆեան

Այս տեսարակը քառածայ մեծ դիր-
քով 106 էջերէ կը բաղկանայ. պարօց
նակութիւնն է խիստ հետաքրքրական 120
էն աւելի պատմական յիշատակներով
լի, թէ և համառօտ:

Այս տեսարին վերջն ալ առաքելոց
յաջորդութիւնը դրուած է, նա և ըն-
դարձակ քրոնիկոն մ'ալ ունի ցանկէն
առաջ:

Այս յիշատակարանը չկրնար թա-
քըստի միալ հայատինչ և հետաքրքիր
անձանց աչքէն, թանգարանաց յա-
տուկ մէկ զարդն է. Արժ. Բառնարտ-
վարդապետ իւր քսակէն տուժելով աշ-
խատեցաւ և հրատարակեց այս գըր-
քոյկը. ինչպէս որ յառաջաբանին մէջ
ալ խօսած է:

Գինն ալ խիստ դիւրամատչելի ը-
րաւ քիչ մը վնաս յանձնառու ըլլալով:

Կը ծախուի Եղբարց Գովաֆեան
գրանոց և ամեն հայ գրավաճառաց
քով. ՚ի դին 3 շըշ:

ԲԷՀՊԵՐԻ ԼԻՍԱՆԸ ԹԻԻՐԻԻ

ՔԻԹԱՊԸ ԹԱՍԸ

ԳԱՎԱՅԻՏԻ ԱՐԱՊԻՅԷ

Կրթութիւն Տաճկերէն լեզուի ա-
նուն դասագրքիս յառաջաբանութեա-
նը մէջ խոստացածս ահա կատարեցի
Առաջնորդ թիւրք. լեզուի անուամ-
տասներկու հատոր դասագիրք յօրի
նեւով, որոնցմէ սոյն իններորդը առա-
ջին անգամ հրատարակած ըլլալով կը
նուիրեմ Ազգ. մանկտուն:

Կը ծախուի 10 դահեկանի. Պարա-
քան և ամէն Հայ գրավաճառաց քով:

Պ. ԳԱԼԳՊՃԵԱՆ

Ա. Զ. Դ.

Սալմաթօմրուք Պալօղլու փողոց,
աղջկանց վարժարանին կարգը 68 թիւ
տունը. Պալատու Ս. Հրեշտակապետ
եկեղեցւոյ վարձք ըլլալով, մահելիւն
ծախու հանուած, և աճուրդի դրուած
ըլլալով մինչև ցարդ 7500 շըշի եւած է:
Ուստի կը ծանուցուի հասարակու-

թեան թէ գինն աւելցնելով առնելու-
ղողը պէտք է դիմել Ս. Հրեշտակա-
պետ եկեղեցւոյ թաղ. Խորհրդարանը
կիրակի և ուրբաթ օրերը մինչև Հոկտ.
21 ի կիրակի օրը, ուր վերջին գինը վը-
րան մնացողին անպատճառ ծախուելով
ստակը պիտի առնուի:

Ծ Ա Ն Ո Ի Ց Ո Ւ Մ

Օ Ր Ա Ց Ո Ց Ց

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ր Դ Ա Կ Ա Ն

1 8 7 4

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

— 0 —

Ժողովրդական օրացոյցը օրացոյցի
վերաբերեալ ամեն տեսակ գիտելիք
կը պարունակէ:

Ժողովրդական օրացոյցը Բօթաթի,
Հեռագրի. Շոգենաւներու և Երկա-
թուղեաց վրայ պէտք եղած ծանօ-
թութիւնը կուտայ:

Ժողովրդական օրացոյցը աշխարհի-
գլխաւոր ազգաց վրայ ժամանական
գրական տեսութիւն մը կ'ընէ:

Ժողովրդական օրացոյցը ամուրի-
ներու և ամուսնացելոց, ուտելեաց և
լմպելեաց համար քնոյ և մարմինը
միշտ առողջ պահելու նկատմամբ և ա-
ռողջական խիստ կարեւոր և կենսական
կանոններով ու խրատներով լի է:

Ժողովրդական օրացոյցը բժշկական
մաս մ'ալ ունի, ուր կը գտնուին դար-
մանք ու դեղեր, Հնտախտի կամ Բօ-
լէրայի, Թանջի, Զերմի, Թօքախտի,
Սառածներու, Խեղդամահ եղողներու,
Կաթուածի, Այրածի, Վերքերու,
Ծաղիկ հիւանդութեան: Հարբուխի,
Նասըրի, Որովայնի որդերու, Ակուա-
հանող մանկանց, Խայթուածքի, Խած-
ուածքի և ըն. և ըն.

Ժողովրդական օրացոյցը իր Երկրա-
գործական և Արուեստական էջերովն
ալ կը սովորեցնէ ճաթած սօսականին
կպցնել, բրդեղէններն լուալ, Կով
դարմանել, մուկներ ջնջել, խաղող,
ծիրան դեղձ և հաւկիթ պահել, սանտ-
րերն մաքրել, կենդանեաց ոչիւններն
ջնջել, մաղերն սև ներկել, այրող
տունէ մը կենդանիներն ազատել,
կոտրած անօթներ կպցնել, կօշիկներն
կակուղ պահել, ամեն նիւթ ջրոյ ան-
թափանց ընել, և ըն. և ըն.

Ժողովրդական օրացոյցը 30 հատ
Ամբիկայէն բերուած պատկերներ ունի
որոնց մէջ նշանաւոր է տասներկու կեն-
դանակերպներուն մարդուս մարմնոյ
անդամոց վրայ ունեցած ազդեցութիւն-
ներն ցոյց տուող պատկերը:

Ժողովրդական օրացոյցը կը ծախուի
գին 100 փարա: Կեդրոնատեղի անոր
Ֆրէնկեան Գրատոնն Ուզուն Զարշի:

ՏԵՐԵԻ ՊԱՏԱՍԻԱՍՏՈՒ
ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ,
ԵՆՈՒՍՈՒՅԵԱՆ ԽԱՆ
ՎԵՐԻ ՅԱՐԿ ԹԻԻ 7